

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων (5. Khuddaka Nikāya -
Aṭṭhakathā)

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους (02. Dhammapada-
aṭṭhakathā)

23. Το κεφάλαιο για τον ελέφαντα (23. Nāgavaggo)

PaliVerse

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους

23. Nāgavaggo

1. Attadantavatthu

320-322. Ahaṃ nāgo vāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā kosambiyaṃ viharanto attānaṃ ārabha kathesi. Vatthu appamādavaggassa ādigāthāvaṇṇanāya vitthāritameva. Vuttañhetuṃ tattha -

Māgaṇḍiyā tāsāṃ kiñci kātuṃ asakkuṇitvā “samaṇassa gotamasseva kattabbaṃ karissāmī”ti nāgarānaṃ lañjaṃ datvā “samaṇaṃ gotamaṃ antonagaraṃ pavisitvā carantaṃ dāsakammakaraporisehi saddhiṃ akkosetvā paribhāsetvā palāpethā”ti āṇāpesi. Micchādiṭṭhikā tīsu ratanesu appasannā antonagaraṃ pavitṭhaṃ satthāraṃ anubandhitvā “corosi bālosi mūlhosī thenosi oṭṭhosi goṇosi gadrabhosi nerayikosi tiracchānagatosi, natthi tuyhaṃ sugati, duggatiyeva tuyhaṃ pāṭikaṅkhā”ti dasahi akkosavatthūhi akkosanti paribhāsanti. Taṃ sutvā āyasmā ānando satthāraṃ etadavoca - “bhante, ime nāgarā amhe akkosanti paribhāsanti, ito aññattha gacchāmā”ti. “Kuiṃ, ānandā”ti? “Aññaṃ nagaraṃ, bhante”ti. “Tattha manussesu akkosantesu paribhāsantesu puna kattha gamissāmānandā”ti. “Tatopi aññaṃ nagaraṃ, bhante”ti. “Tattha manussesu akkosantesu paribhāsantesu kuiṃ gamissāmānandā”ti. “Tatopi aññaṃ nagaraṃ, bhante”ti. “Ānanda, na evaṃ kātuṃ vaṭṭati, yattha adhikaraṇaṃ uppannaṃ, tattheva tasmīṃ vūpasante aññattha gantuṃ vaṭṭati, ke pana te, ānanda, akkosanti”ti. “Bhante, dāsakammakare upādāya sabbe akkosanti”ti. “Ahaṃ, ānanda, saṅgāmaṃ otiṇṇahatthisadiso. Saṅgāmaṃ otiṇṇahatthino hi catūhi disāhi āgate sare sahituṃ bhāro, tattheva bahūhi dussīlehi kathitakathānaṃ sahanaṃ nāma mayhaṃ bhāro”ti vatvā attānaṃ ārabha dhammaṃ desento imā gāthā abhāsi -

320. “Ahaṃ nāgova saṅgāme, cāpato patitaṃ saraṃ;
Ativākyāṃ titikkhissaṃ, dussīlo hi bahujjano.

321. “Dantaṃ nayanti samitiṃ, dantaṃ rājābhirūhati;
Danto seṭṭho manussesu, yotivākyāṃ titikkhati.

322. “Varamassatarā dantā, ājānīyā ca sindhavā;
Kuñjarā ca mahānāgā, attadanto tato vara”nti.

Tattha nāgovāti hatthī viya. Cāpato patitanti dhanuto muttaṃ. Ativākyanti aṭṭhaanariyavohāravasena pavattaṃ vītikkamavacanaṃ. Titikkhissanti yathā saṅgāmāvacaro sudanto mahānāgo khamo sattipahārādīni cāpato muccitvā attani patite sare avihaññaṃāno titikkhati, evameva evarūpaṃ ativākyāṃ titikkhissaṃ, saḥissāmīti attho. Dussīlo hīti ayañhi lokiyamahājano bahudussīlo attano attano rucivasena vācaṃ nicchāretvā ghaṭṭento carati, tattha adhivāsanaṃ ajjuhekkhaneva mama bhāro. Samitinti uyyānakīlamanḍalādīsū

mahājanamajjhaṃ gacchantā dantameva goṇajātiṃ vā assajātiṃ vā yāne yojetvā nayanti. Rājāti tathārūpeheva vāhanehi gacchanto rājāpi dantameva abhirūhati. Manussesūti manussesupi catūhi ariyamaggehi danto nibbisevanova seṭṭho. Yotivākyanti yo evarūpaṃ atikkamavacanaṃ punappunaṃ vuccamānampi titikkhati na paṭippharati na vihaññati, evarūpo danto seṭṭhoti attho.

Assatarāti vaḷavāya gadrabhena jātā. Ājānīyāti yaṃ assadamasārathi kāraṇaṃ kāreti, tassa khippaṃ jānanaśamatthā. Sindhavāti sindhavaratṭhe jātā assā. Mahānāgāti kuñjarasaṅkhātā mahāhatthino. Attadantoti ete assatarā ca sindhavā ca kuñjarā ca dantāva varaṃ, na adantā. Yo pana catūhi ariyamaggehi attano dantatāya attadanto nibbisevano, ayaṃ tatopi varaṃ, sabbehipi etehi uttaritaroti attho.

Desanāvasāne lañjaṃ gahetvā vīthisiṅghāṭakādīsu ṭhatvā akkosanto paribhāsanto sabbopi so mahājano sotāpattiphalādīni pāpuṇīti.

Attadantavattu paṭhamam.

2. Hatthācariyapubbakabhikkhuvattu

323. Na hi etehīti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto ekaṃ hatthācariyapubbakaṃ bhikkhuṃ ārabha kathesi.

So kira ekadivasam aciravatīnadītīre hatthidamakaṃ “ekaṃ hatthiṃ damessāmī”ti attanā icchitaṃ kāraṇaṃ sikkhāpetuṃ asakkontaṃ disvā samīpe ṭhite bhikkhū āmantetvā āha - “āvuso, sace ayaṃ hatthācariyo imaṃ hatthiṃ asukaṭṭhāne nāma vijjheyya, khippameva imaṃ kāraṇaṃ sikkhāpeyyā”ti. So tassa kathaṃ sutvā tathā katvā taṃ hatthiṃ sudantaṃ damesi. Te bhikkhū taṃ pavattiṃ satthu ārocesuṃ. Satthā taṃ bhikkhuṃ pakkosāpetvā “saccaṃ kira tayā evaṃ vutta”nti pucchitvā “saccaṃ, bhante”ti vutte vigarahitvā “kiṃ te, moghapurisa, hatthiyānena vā aññena vā dantena. Na hi etehi yānehi agatapubbaṃ ṭhānaṃ gantuṃ samatthā nāma atthi, attanā pana sudantena sakkā agatapubbaṃ ṭhānaṃ gantuṃ, tasmā attānameva damehi, kiṃ te etesaṃ damanena”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

323. “Na hi etehi yānehi, gaccheyya agataṃ disaṃ;
Yathāttanā sudantena, danto dantena gacchatī”ti.

Tassattho - yāni tāni hatthiyānādīni yānāni, na hi etehi yānehi koci puggalo supinantenapi agatapubbattā “agata”nti saṅkhātaṃ nibbānadisaṃ tathā gaccheyya, yathā pubbabhāge indriyadamena aparabhāge ariyamaggabhāvanāya sudantena danto nibbisevano sappañño puggalo taṃ agatapubbaṃ disaṃ gacchatī, dantabhūmiṃ pāpuṇāti. Tasmā attadamaṇameva tato varanti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Hatthācariyapubbakabhikkhuvattu dutiyam.

3. Parijñābrāhmaṇaputtavattu

324. Dhanapālotaṃ imaṃ dhammadesanaṃ satthā sāvattiyaṃ viharanto aññatarassa parijñābrāhmaṇassa putte ārabha kathesi.

Sāvattiyaṃ kireko brāhmaṇo aṭṭhasatasahassavibhavo vayappattānaṃ catunnaṃ puttānaṃ āvāhaṃ katvā cattāri satasahassāni adāsi. Athassa brāhmaṇiṃyā kālakatāya puttā sammantayimṃsu - “sace ayaṃ aññaṃ brāhmaṇiṃ ānessati, tassā kucchiyaṃ nibbattānaṃ vasena kulasantakaṃ bhijjissati, handa naṃ mayaṃ saṅgaṇhissāma”ti te taṃ paṇītehi ghāsacchādanādīhi upaṭṭhahantā hatthapādasambāhanādīni karontā upaṭṭhahitvā ekadivasamassa divā niddāyitvā vuṭṭhitassa hatthapāde sambāhantā pāṭiyekkaṃ gharāvāse ādīnavaṃ vatvā “mayaṃ tumhe iminā nīhārena yāvajīvaṃ upaṭṭhahissāma, sesadhanampi no dethā”ti yāciṃsu. Brāhmaṇo puna ekekassa satasahassaṃ datvā attano nivatthapārūpanamattaṃ ṭhapetvā sabbaṃ upabhogaparibhogaṃ cattāro koṭṭhāse katvā niyyādesi. Taṃ jeṭṭhaputto katipāhaṃ upaṭṭhahi. Atha naṃ ekadivaṃ nhatvā āgacchantā dvārakoṭṭhake ṭhatvā suṇhā evamāha - “kiṃ tayā jeṭṭhaputtassa satāṃ vā sahassaṃ vā atirekaṃ dinnāṃ atthi, nanu sabbesaṃ dve dve satasahassāni dinnāni, kiṃ sesaputtānaṃ gharassa maggaṃ na jānāsi”ti. Sopi “nassa vasalī”ti kujjhitvā aññaṃ gharāṃ agamāsi. Tatopi katipāhaccayena imināva upāyena palāpito aññassati evaṃ ekagharaṃ pavesanaṃ alabhamāno paṇḍaraṅgapabbajjaṃ pabbajitvā bhikkhāya caranto kālānamaccayena jarājīṇṇo dubbhojanadukkhaseyyāhi milātasarīro bhikkhāya caranto āgama pīṭhikāya nipanno niddaṃ okkamitvā utṭhāya nisinno attānaṃ oloketvā puttesu attano patiṭṭhaṃ apassanto cintesi - “samaṇo kira gotamo abbhākuṭiko uttānamukho sukhāsambhāso paṭisanthāraṃ kusalo, sakkā samaṇaṃ gotamaṃ upasaṅkamitvā paṭisanthāraṃ labhītu”nti. So nivāsanapārūpanaṃ saṇṭhāpetvā bhikkhabhājanaṃ gahetvā daṇḍamādāya bhagavato santikaṃ agamāsi. Vuttampi cetaṃ -

Atha kho aññataro brāhmaṇamahāsālo lūkho lūkhapāvuraṇo yena bhagavā tenupasaṅkami, upasaṅkamitvā ekamantaṃ nisīdi. Satthā ekamantaṃ nisinnena tena saddhiṃ paṭisanthāraṃ katvā etadavoca - “kinu tvamaṃ, brāhmaṇa, lūkho lūkhapāvuraṇo”ti. Idha me, bho gotama, cattāro puttā, te maṃ dārehi saṃpuccha gharā nikkhāmentīti. Tena hi tvamaṃ, brāhmaṇa, imā gāthāyo pariyāpuṇitvā sabhāyaṃ mahājanakāye sannipatite puttesu ca sannisinnesu bhāsassu -

“Yehi jātehi nandissaṃ, yesaṇca bhavamicchissaṃ;
Te maṃ dārehi saṃpuccha, sāva vārenti sūkaraṃ.

“Asantā kira maṃ jammā, tāta tātāti bhāsare;
Rakkhasā puttārūpena, te jahanti vayogataṃ.

“Assova jīṇṇo nibbhogo, khādanā apanīyati;
Bālākānaṃ pitā thero, parāgāresu bhikkhati.

“Daṇḍova kira me seyyo, yaṇce puttā anassavā;
Caṇḍampi goṇaṃ vāreti, atho caṇḍampi kukkuraṃ.

“Andhakāre pure hoti, gambhīre gādhamedhati;
Daṇḍassa ānubhāvena, khalitvā patitiṭṭhati”ti.

So bhagavato santike tā gāthāyo uggaṇhitvā tathārūpe brāhmaṇānaṃ samāgamadivase sabbālaṅkārapaṭimaṇḍitesu puttesu taṃ sabhaṃ ogāhitvā brāhmaṇānaṃ majjhe mahārahesu āsanesu nisinnesu “ayaṃ me kālo”ti sabhāya majjhe pavisitvā hatthaṃ ukkhipitvā “ahaṃ, bho, tumhākaṃ gāthāyo bhāsītukāmo, suṇissathā”ti vatvā “bhāsassu, brāhmaṇa, suṇomā”ti vutte ṭhitakova abhāsi. Tena ca

samayena manussānaṃ vattaṃ hoti “yo mātāpitūnaṃ santakaṃ khādanto mātāpitāro na poseti, so māretabbo”ti. Tasmā te brāhmaṇaputtā pitu pādesu patitvā “jīvitaṃ no, tāta, dethā”ti yāciṃsu. So pitu hadayamudutāya “mā me, bho, puttake vināsayittha, posessanti ma”nti āha. Athassa putte manussā āhaṃsu - “sace, bho, ajja paṭṭhāya pitaraṃ na sammā paṭijaggissatha, ghāteṣāma vo”ti. Te bhītā pitaraṃ pīṭhe nisīdāpetvā sayāṃ ukkhipitvā gehaṃ netvā sarīraṃ telena abbhañjitvā ubbaṭṭetvā gandhacūṇṇādīhi nhāpetvā brāhmaṇiyo pakkosāpetvā “ajja paṭṭhāya amhākaṃ pitaraṃ sammā paṭijaggatha, sace tumhe pamādaṃ āpajjissatha, niggaṇhissāma vo”ti vatvā paṇītabhojanaṃ bhojesuṃ.

Brāhmaṇo subhojanañca sukhasēyyañca āgamma katipāhaccayena sañjātabalo pīṇindriyo attabhāvaṃ oloketvā “ayaṃ me sampatti samaṇaṃ gotamaṃ nissāya laddhā”ti paṇṇākārattthāya ekaṃ dussayugaṃ ādāya bhagavato santikaṃ gantvā katapaṭisanthāro ekamantaṃ nisinno taṃ dussayugaṃ bhagavato pādamūle ṭhapetvā “mayāṃ, bho gotama, brāhmaṇā nāma ācariyassa ācariyadhaṇaṃ pariyēsaṃ, paṭiggaṇhātu me bhavaṃ gotamo ācariyo ācariyadhana”nti āha. Bhagavā tassa anukampāya taṃ paṭiggahetvā dhammaṃ desesi. Desanāvasāne brāhmaṇo saraṇesu paṭiṭṭhāya evamāha - “bho gotama, mayhaṃ puttehi cattāri dhuvabhattāni dinnāni, tato ahaṃ dve tumhākaṃ dammī”ti. Atha naṃ satthā “kalyāṇaṃ, brāhmaṇa, mayāṃ pana ruccanaṭṭhānameva gamissāmā”ti vatvā uyyojesi. Brāhmaṇo gharaṃ gantvā putte āha - “tātā, samaṇo gotamo mayhaṃ sahāyo, tassa me dve dhuvabhattāni dinnāni, tumhe tasmīṃ sampatte mā pamajjitthā”ti. Te “sādhū”ti sampaṭicchīṃsu.

Satthā punadivase piṇḍāya caranto jeṭṭhaputtassa gharadvāraṃ agamāsi. So satthāraṃ disvā pattamādāya gharaṃ pavesetvā mahārahe pallaṅke nisīdāpetvā paṇītabhojanamadāsi. Satthā punadivase itarassa itarassāti paṭipāṭiyā sabbesaṃ gharāni agamāsi. Sabbe te tatheva sakkāraṃ akaṃsu. Ekadivasaṃ jeṭṭhaputto maṅgale paccupaṭṭhite pitaraṃ āha - “tāta, kassa maṅgalaṃ demā”ti? “Nāhaṃ aññe jānāmi, samaṇo gotamo mayhaṃ sahāyo”ti. “Tena hi taṃ svātanāya pañcahi bhikkhusatehi saddhiṃ nimantethā”ti. Brāhmaṇo tathā akāsi. Satthā punadivase saparivāro tassa gehaṃ agamāsi. So haritupalitte sabbālaṅkārapaṭimaṇḍite gehe buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ nisīdāpetvā appodakamadhupāyasena ceva paṇītena khādanīyena ca parivisi. Antarābhattasmiṃyeva brāhmaṇassa cattāro puttā satthu santike nisīditvā āhaṃsu - “bho gotama, mayāṃ amhākaṃ pitaraṃ paṭijaggāma na pamajjāma, passathimassa attabhāva”nti.

Satthā “kalyāṇaṃ vo kataṃ, mātāpituposanaṃ nāma porāṇakapaṇḍitānaṃ āciṇṇamevā”ti vatvā “tassa nāgassa vippavāseṇa, virūḷhā sallakī ca kuṭajā cā”ti imaṃ ekādasanipāte mātuposakanāgarājajātakaṃ vitthārena kathetvā imaṃ gāthaṃ abhāsi -

324. “Dhanapālo nāma kuñjaro,
Kaṭukabhedano dunnivārayo;
Baddho kabaḷaṃ na bhuñjati,
Sumarati nāgavanassa kuñjaro”ti.

Tattha dhanapālo nāmāti tadā kāsikaraññā hatthācariyaṃ pesetvā ramaṇīye nāgavane gāhāpitassa hatthino etaṃ nāmaṃ. Kaṭukabhedanoti tikhiṇamado. Hatthīnañhi madakāle kaṇṇacūlikā pabhijjanti, pakatīyāpi hatthino tasmīṃ kāle

aṅkuse vā kuntatomare vā na gaṇenti, caṇḍā bhavanti. So pana aticaṇḍoyeva. Tena vuttaṃ - kaṭukabhedano dunnivārayoti. Baddho kabaḷaṃ na bhuñjati so baddho hatthisāḷaṃ pana netvā vicitrasāṇiyā parikkhipāpetvā katagandhaparibhaṇḍāya upari baddhavicitravitānāya bhūmiyā ṭhapito rañña rājārahena nānaggarasena bhojanena upaṭṭhāpitopi kiñci bhuñjitum na icchi, tamatthaṃ sandhāya “baddho kabaḷaṃ na bhuñjati”ti vuttaṃ. Sumarati nāgavanassāti so ramaṇiyaṃ me vasanaṭṭhānanti nāgavanam sarati. “Mātā pana me araṇṇe puttaviyogena dukkhappattā ahoṣi, mātāpituupaṭṭhānadhammo na me pūراتi, kiṃ me iminā bhojanenā”ti dhammikaṃ mātāpituupaṭṭhānadhammameva sari. Taṃ pana yasmā tasmim nāgavaneyeva ṭhito sakkā pūretum, tena vuttaṃ - sumarati nāgavanassa kuñjaroti. Satthari imaṃ attano pubbacariyaṃ ānetvā kathente kathenteyeva sabbepi te assudhārā pavattetvā muduhadayā ohitasotā bhaviṃsu. Atha nesaṃ bhagavā sappāyaṃ veditvā saccāni pakāsetvā dhammaṃ desesi.

Desanāvasāne saddhiṃ puttehi ceva suṇisāhi ca brāhmaṇo sotāpattiṃ phale patiṭṭhahīti.

Parijñābrāhmaṇaputtavattu tatiyaṃ.

4. Pasenadikosavattu

325. Middhī yadā hotīti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto rājānaṃ pasenadikosalaṃ ārabha kathesi.

Ekasmiṃhi samaye rājā taṇḍuladoṇassa odanaṃ tadupiyena sūpabyañjanena bhuñjati. So ekadivasam bhuttaṃ pātārāso bhattasammadaṃ avinodetvāva satthu santikaṃ gantvā kilantarūpo ito cito ca samparivattati, niddāya abhibhuyyamaṇopi ujukaṃ nipajjitum asakkonto ekamantaṃ nisīdi. Atha naṃ satthā āha - “kiṃ, mahārāja, avissamitvāva āgatosī”ti? “Āma, bhante, bhuttakālato paṭṭhāya me mahādukkhaṃ hotī”ti. Atha naṃ satthā, “mahārāja, atibahubhojanaṃ evaṃ dukkhaṃ hotī”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

325. “Middhī yadā hoti mahagghaso ca,
Niddāyitā samparivattasāyī;
Mahāvarāhova nivāpapuṭṭho,
Punappunaṃ gabbhamupeti mando”ti.

Tattha middhīti thinamiddhābhibhūto. Mahagghaso cāti mahābhojano āharahatthakaalamasātakatatravaṭṭakakākamāsakabhuttavamitakānaṃ aññataro viya. Nivāpapuṭṭhoti kuṇḍakādinā sūkarabhattena puṭṭho. Gharasūkaro hi daharakālato paṭṭhāya posiyamāno thūlasarīrakāle gehā bahi nikkhamitum alabhanto heṭṭhāmañcādīsu samparivattitvā assasanto passasanto sayateva. Idaṃ vuttaṃ hoti - yadā puriso middhī ca hoti mahagghaso ca, nivāpapuṭṭho mahāvarāho viya ca aññena iriyāpathena yāpetum asakkonto niddāyanasīlo samparivattasāyī, tadā so “aniccaṃ dukkhaṃ anattā”ti tīṇi lakkhaṇāni manasikātum na sakkoti. Tesam amanasikārā mandapañño punappunaṃ gabbhamupeti, gabbhavāsato na parimuccatīti. Desanāvasāne satthā rañño upakāravasena -

“Manujassa sadā satīmato, mattaṃ jānato laddhabhojane;
Tanukassa bhavanti vedanā, saṇikaṃ jīrati āyu pālāya”nti.

Imaṃ gāthaṃ vatvā uttaramāṇavaṃ uggaṇhāpetvā “imaṃ gāthaṃ rañño bhojanavelāya pavedeyyāsi, iminā upāyena bhojanaṃ parihāpeyyāsi”ti upāyaṃ ācikkhi, so tathā akāsi. Rājā aparena samayena nālikodanaparamatāya saṇṭhito susallahukasaṃro sukhattatto satthari uppannavissāso sattāhaṃ asadisadānaṃ pavattesi. Dānānumodanāya mahājano mahantaṃ visesaṃ pāpuṇīti.

Pasenadikosalavatthu catutthaṃ.

5. Sānusāmaṇeravatthu

326. Idaṃ pureti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto sānuṃ nāma sāmaṇeraṃ ārabba kathesi.

So kira ekissā upāsikāya ekaputtako ahosi. Atha naṃ sā daharakāleyeva pabbājesi. So pabbajitakālato paṭṭhāya sīlavā ahosi vattasampanno, ācariyupajjhāyaāgantukānaṃ vattaṃ katameva hoti. Māsassa aṭṭhame divase pātova utṭhāya udakamālake udakaṃ upaṭṭhāpetvā dhammassavanaggamaṃ sammajjitvā āsanaṃ paññāpetvā dīpaṃ jāletvā madhurassarena dhammassavanaṃ ghoseti. Bhikkhū tassa thāmaṃ ṇatvā “sarabhaññaṃ bhaṇa sāmaṇerā”ti ajjhesanti. So “mayhaṃ hadayavāto rujati, kāyo vā bādhati”ti kiñci paccāhāraṃ akatvā dhammāsanaṃ abhirūhitvā ākāsaṅgaṃ otārento viya sarabhaññaṃ vatvā otaranto “mayhaṃ mātāpitūnaṃ imasmiṃ sarabhaññaṃ pattiṃ dammi”ti vadati. Tassa manussā mātāpitāro pattiyaṃ dinnabhāvaṃ na jānanti. Anantarattabhāve panassa mātā yakkhinī hutvā nibbattā, sā devatāhi saddhiṃ āgantvā dhammaṃ sutvā “sāmaṇerena dinnapattiṃ anumodāmi, tātā”ti vadati. “Sīlasampanno ca nāma bhikkhu sadevakassa lokassa piyo hoti”ti tasmīṃ sāmaṇere devatā salajjā sagāravā mahābrahmānaṃ viya aggikkhandhaṃ viya ca naṃ maññanti. Sāmaṇere gāravena tañca yakkhiniṃ garukaṃ katvā passanti. Tā dhammassavanayakkhasamāgamādīsu “sānumātā sānumātā”ti yakkhiniyā aggāsanaṃ aggodakaṃ aggapiṇḍaṃ denti. Mahesakkhāpi yakkhā taṃ disvā maggā okkamanti, āsanā vuṭṭhahanti.

Atha kho sāmaṇero vuḍḍhimanvāya paripakkindriyo anabhiratiyā pīlito anabhiratiṃ vinodetuṃ asakkonto paruḥhakesanakho kiliṭṭhanivāsanapārupano kassaci anārocetvā pattacīvaramādāya ekakova mātugharaṃ agamāsi. Upāsikā puttaṃ disvā vanditvā āha - “kiṃ, tātā, tvaṃ pubbe ācariyupajjhāyehi vā daharasāmaṇerehi vā saddhiṃ idhāgacchasi, kasmā ekakova ajja āgatosi”ti? So ukkaṇṭhitabhāvaṃ ārocesi. Sā upāsikā nānappakārena gharāvāse ādīnavaṃ dassetvā puttaṃ ovadamānāpi saññāpetuṃ asakkonti “appeva nāma attano dhammatāyapi sallakkheyyā”ti anuyyojetvā “tiṭṭha, tātā, yāva te yāgubhattaṃ sampādemi, yāguṃ pivitvā katabhattakiccassa te manāpāni vatthāni nīharitvā dassāmi”ti vatvā āsanaṃ paññāpetvā adāsi. Nisīdi sāmaṇero. Upāsikā muhutteneva yāgukhajjakaṃ sampādetvā adāsi. Atha “bhattaṃ sampādessāmi”ti avidūre nisinnā taṇḍule dhovati. Tasmīṃ samaye sā yakkhinī “kahaṃ nu kho sāmaṇero, kacci bhikkhāhāraṃ labhati, no”ti āvajjamānā tassa vibbhamitukāmatāya nisinnabhāvaṃ ṇatvā “sāmaṇero me mahesakkhānaṃ devatānaṃ antare lajjaṃ uppādeyya, gacchāmiṃsa vibbhamane antarāyaṃ karissāmi”ti āgantvā tassa sarīre adhimuccitvā gīvaṃ parivattetvā kheḷena paggharantena bhūmiyaṃ nipati. Upāsikā puttassa taṃ vippakāraṃ disvā vegena gantvā puttaṃ āliṅgetvā ūrūsu nipajjāpesi. Sakalagāmaṃvāsino āgantvā balikammādīni karimṃsu. Upāsikā pana paridevamānā imā gāthā abhāsi -

“Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī;
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.

“Uposathaṃ upavasanti, brahmacariyaṃ caranti ye;
Na tehi yakkhā kīḷanti, iti me arahataṃ suttaṃ;
Sā dāni aṭṭha passāmi, yakkhā kīḷanti sānunaṃ”ti.

Upāsikāya vacanaṃ sutvā -

“Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī;
Pāṭihāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.

“Uposathaṃ upavasanti, brahmacariyaṃ caranti ye;
Na tehi yakkhā kīḷanti, sāhu te arahataṃ suta”nti. -

Vatvā āha -

“Sānuṃ pabuddhaṃ vajjāsi, yakkhānaṃ vacanaṃ idaṃ;
Mākāsi pāpakaṃ kammaṃ, āvi vā yadi vā raho.

“Sace ca pāpakaṃ kammaṃ, karissasi karosi vā;
Na te dukkhā pamutyatthi, uppaccāpi palāyato”ti.

Evaṃ pāpakaṃ kammaṃ katvā sakuṇassa viya uppatitvā palāyatopi te mokkho
natthīti vatvā sā yakkhinī sāmaṇeraṃ muñci. So akkhini ummīletvā mātaraṃ kese
vikiriya assasantiṃ passasantiṃ rodamānaṃ sakalagāmaṃvāsino ca sannipatite disvā
attano yakkhena gahitabhāvaṃ ajānanto “ahaṃ pubbe pīṭhe nisinno, mātā me
avidūre nisīditvā taṇḍule dhovi, idāni panamhi bhūmiyaṃ nipanno, kiṃ nu kho eta”nti
nipannakova mātaraṃ āha -

“Mataṃ vā amma rodanti, yo vā jīvaṃ na dissati;
Jīvantaṃ amma passantī, kasmā maṃ amma rodasi”ti.

Athassa mātā vatthukāmakilesakāme pahāya pabbajitassa puna vibbhamanattthaṃ
āgamane ādīnavaṃ dassenti āha -

“Mataṃ vā putta rodanti, yo vā jīvaṃ na dissati;
Yo ca kāme caṇḍitvāna, punarāgacchate idha;
Taṃ vāpi putta rodanti, puna jīvaṃ mato hi so”ti.

Evañca pana vatvā gharāvāsaṃ kukkuḷasadiṣaṇceva narakasadiṣaṇca katvā
gharāvāse ādīnavaṃ dassenti puna āha -

“Kukkuḷā ubbhato tāta, kukkuḷaṃ patitumicchasi;
Narakā ubbhato tāta, nakaṃ patitumicchasi”ti.

Atha naṃ, “putta, bhaddaṃ tava hotu, mayā pana ‘ayaṃ no puttako ḍayhamāno’ti
gehā bhaṇḍaṃ viya nīharitvā buddhasāsane pabbājito, gharāvāse puna ḍayhituṃ
icchasi. Abhidhāvatha parittāyatha noti imamatthaṃ kassa ujjhāpayāma kaṃ
nijjhāpayāmā”ti dīpetuṃ imaṃ gāthamāha -

“Abhidhāvatha bhaddante, kassa ujjhāpayāmase;

Ādittā nīhatam bhaṇḍam, puna ḍayhitumicchasi”ti.

So mātari kathentiyā kathentiyā sallakkhetvā “natthi mayham gihibhāvena attho”ti āha. Athassa mātā “sādhu, tātā”ti tuṭṭhā paṇītabhojanam bhojetvā “kativassosi, tātā”ti pucchitvā paripuṇṇavassabhāvam ṇatvā ticīvaram paṭiyādesi. So paripuṇṇapattacīvaro upasampadam labhi. Athassa acirūpasampannassa satthā cittaniggahe ussāham janento “cittam nāmetam nānārammaṇesu dīgharattam cārikam carantam aniggaṇhantassa sotthibhāvo nāma natthi, tasmā aṅkusena mattahatthino viya cittassa niggaṇhane yogo karaṇīyo”ti vatvā imam gāthamāha -

326. “Idam pure cittamacāri cārikam,
Yenicchakam yatthakāmam yathāsukham;
Tadajjaham niggaheṣāmi yoniso,
Hatthipabhinnam viya aṅkusaggaho”ti.

Tassattho - idam cittam nāma ito pubbe rūpādīsu ca ārammaṇesu rāgādīnam yena kāraṇena icchatī, yatthevassa kāmo uppajjati, tassa vasena yattha kāmam yathāruci carantassa sukham hoti, tatheva vicaraṇato yathāsukham dīgharattam cārikam cari, tam ajja aham pabhinnam mattahatthim hatthācariyasaṅkhāto cheko aṅkusaggaho aṅkusena viya yonisomanasikārena niggaheṣāmi, nāssa vītikkamitum dassāmīti.

Desanāvasāne sānunā saddhim dhammassavanāya upasaṅkamantānam bahūnam devatānam dhammābhisamayo ahosi. Sopāyasmā tepiṭakam buddhavacanam uggaṇhitvā mahādhammakathiko hutvā vīsavassasatam ṭhatvā sakalajambudīpam saṅkhobhetvā parinibbāyīti.

Sānusāmaṇeravatthu pañcamam.

6. Pāveyyakahatthivatthu

327. Appamādaratāti imam dhammadesanam satthā jetavane viharanto kosalarañño pāveyyakam nāma hatthim ārabha kathesi.

So kira hatthī taruṇakāle mahābalo hutvā aparena samayena jarāvātavegabbhāhato hutvā ekaṃ mahantaṃ saram oruyha kalale laggitvā uttaritum nāsakkhi. Mahājano tam disvā “evarūpopi nāma hatthī imam dubbalabhāvam patto”ti katham samuṭṭhāpesi. Rājā tam pavattim sutvā hatthācariyam āṇāpesi - “gaccha, ācariya, tam hatthim kalalato uddharāhi”ti. So gantvā tasmim ṭhāne saṅgāmasīsam dassetvā saṅgāmaḥherim ākoṭāpesi. Mānajātiko hatthī vegenutṭhāya thale patiṭṭhahi. Bhikkhū tam kāraṇam disvā satthu ārocesum. Satthā “tena, bhikkhave, hatthinā pakatipaṅkaduggato attā uddhaṭo, tumhe pana kilesadugge pakkhandā. Tasmā yoniso padahitvā tumhepi tato attānam uddharathā”ti vatvā imam gāthamāha -

327. “Appamādaratā hotha, sacittamanurakkhatha;
Duggā uddharathattānam, paṅke sannova kuṇjaro”ti.

Tattha appamādaratāti satiyā avippavāse abhiratā hotha. Sacittanti rūpādīsu ārammaṇesu attano cittam yathā vītikkamam na karoti, evam rakkhatha. Duggāti yathā so paṅke sanno kuṇjaro hatthehi ca pādehi ca vāyāmam katvā paṅkaduggato attānam uddharitvā thale patiṭṭhito, evam tumhepi kilesaduggato attānam uddharatha, nibbānathale patiṭṭhāpethāti attho.

Desanāvasāne te bhikkhū arahatte patiṭṭhahiṃsūti.

Pāveyyakahatthivatthu chaṭṭhaṃ.

7. Sambahulabhikkhuvatthu

328-330. Sace labhethāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā pālileyyakaṃ nissāya rakkhitavanasaṇḍe viharanto sambahule bhikkhū ārabbha kathesi. Vatthu yamakavagge “pare ca na vijānanti”ti gāthāvaṇṇanāya āgatameva. Vuttañhetam -

Tathāgatassa tattha hatthināgena upaṭṭhiyamānassa vasanabhāvo sakalajambudīpe pākaṭo ahosi. Sāvattinagarato “anāthapiṇḍiko visākhā mahāupāsikā”ti evamādīni mahākulāni ānandattherassa sāsanaṃ paṇiṃsu “satthāraṃ no, bhante, dassethā”ti. Disāvāsīnopi pañcasatā bhikkhū vuṭṭhavassā ānandattheraṃ upasaṅkamitvā “cirassutā no, āvuso ānanda, bhagavato sammukhā dhammī kathā, sādhu mayaṃ, āvuso ānanda, labheyyāma bhagavato sammukhā dhammiṃ kathaṃ savanāyā”ti yāciṃsu. Thero te bhikkhū ādāya tattha gantvā “temāsaṃ ekavīhārino tathāgatassa santikaṃ ettakehi bhikkhūhi saddhiṃ upasaṅkamaṇaṃ ayutta”nti cintetvā te bhikkhū bahi ṭhapetvā ekakova satthāraṃ upasaṅkami. Pālileyyako taṃ disvā daṇḍamādāya pakkhandi. Taṃ satthā oloketvā “apehi, apehi, pālileyyaka, mā vārayi, buddhupaṭṭhāko eso”ti āha. So tattheva daṇḍaṃ chaḍḍetvā pattacīvarapaṭiggahaṇaṃ āpucchi. Thero nādāsi. Nāgo “sace uggahitavatto bhavissati, satthu nisīdanapāsāṇaphalake attano parikkhāraṃ na ṭhapessatī”ti cintesi. Thero pattacīvaraṃ bhūmiyaṃ ṭhapesi. Vattasampannā hi garūṇaṃ āsane vā sayane vā attano parikkhāraṃ na ṭhapenti.

Thero satthāraṃ vanditvā ekamantaṃ nisīdi. Satthā “ekakova āgatosī”ti pucchitvā pañcahi bhikkhusatehi āgatabhāvaṃ sutvā “kahaṃ pana te”ti pucchitvā “tumhākaṃ cittaṃ ajānanto bahi ṭhapetvā āgatomhī”ti vutte “pakkosāhi ne”ti āha. Thero tathā akāsi. Satthā tehi bhikkhūhi saddhiṃ paṭisanthāraṃ katvā tehi bhikkhūhi, “bhante, bhagavā buddhasukhumālo ceva khattiyasukhumālo ca, tumhehi temāsaṃ ekakehi tiṭṭhantehi nisīdantehi ca dukkaraṃ kataṃ, vattapaṭivattakārakopi mukhodakādidāyakopi nāhosi maññe”ti vutte, “bhikkhave, pālileyyakahatthinā mama sabbakiccāni katāni. Evarūpañhi sahāyaṃ labhantena ekakova vasitum yuttaṃ, alabhantassa ekacārikabhāvova seyyo”ti vatvā nāgavagge imā gāthā abhāsi -

328. “Sace labhetha nipakaṃ sahāyaṃ,
Saddhiṃcaram sādhuviḥārī dhīraṃ;
Abhibhuyya sabbāni parissayāni,
Careyya tenattamano satīmā.
329. “No ce labhetha nipakaṃ sahāyaṃ,
Saddhiṃcaram sādhuviḥārī dhīraṃ;
Rājāva raṭṭhaṃ vijitaṃ pahāya,
Eko care mātaṅgaraññeva nāgo.
330. “Ekassa caritaṃ seyyo,
Natthi bāle sahāyatā;
Eko care na ca pāpāni kayirā,
Appossukko mātaṅgaraññeva nāgo”ti.

Tattha nipakanti nepakkapaññāya samannāgataṃ. Sādhuvihāri dhīranti bhaddakavīhāriṃ paṇḍitaṃ. Parissayānīti tādisaṃ mettāvīhāriṃ sahāyaṃ labhanto sīhabyagghādayo pākāṭaparissaye ca rāgabhayadosabhayaṃ mohabhayaṃ dayo paṭicchannaparissaye cāti sabbeva parissaye abhibhavitvā tena saddhiṃ attamano upaṭṭhitasatī hutvā careyya, vihareyyāti attho.

Rājāva raṭṭhanti raṭṭhaṃ hitvā gato mahājanakarājā viya. Idaṃ vuttaṃ hoti - yathā vijitabhūmipadeso rājā “idaṃ rajjaṃ nāma mahantaṃ pamādaṭṭhānaṃ, kiṃ me rajjena kāritenā”ti vijitaṃ raṭṭhaṃ pahāya ekakova mahāraññaṃ pavisitvā tāpasapabbajjaṃ pabbajitvā catūsu iriyāpathesu ekakova carati, evaṃ ekakova careyyāti. Mātaṅgaraññaeva nāgoti yathā ca “ahaṃ kho ākiṇṇo viharāmi hatthīhi hatthinīhi hatthikaḷabhehi hatthicchāpehi, chinnaggāni ceva tiṇāni khādāmi, obhaggobhaggañca me sākhābhaṅgaṃ khādanti, āvilāni ca pānīyāni pivāmi, ogāhā ca me uttiṇṇassa hatthiniyo kāyaṃ upanighaṃsantiyo gacchanti, yaṃnūnāhaṃ ekakova gaṇamhā vūpakaṭṭho vihareyya”nti evaṃ paṭisañcikkhitvā gamanato mātaṅgoti laddhanāmo imasmiṃ araṇṇe ayaṃ hatthināgo yūthaṃ pahāya sabbiriyāpathesu ekakova sukhaṃ carati, evampi ekova careyyāti attho.

Ekassāti pabbajitassa hi pabbajitakālato paṭṭhāya ekībhāvābhīratassa ekakasappa caritaṃ seyyo. Natthi bāle sahāyatāti cūlasīlaṃ majjhimasīlaṃ mahāsīlaṃ dasa kathāvatthūni terasa dhutaṅgaguṇāni vipassanāññaṃ cattāro maggā cattāri phalāni tisso vijjā cha abhiññā amatamahānibbānanti ayañhi sahāyatā nāma. Sā bāle nissāya adhigantaṃ na sakkāti natthi bāle sahāyatā. Ekoti iminā kāraṇena sabbiriyāpathesu ekakova careyya, appamattakānīpi na ca pāpāni kayirā. Yathā so appossukko nirālayo imasmiṃ araṇṇe mātaṅganāgo icchitichitaṭṭhāne sukhaṃ carati, evaṃ ekakova hutvā careyya, appamattakānīpi na ca pāpāni kareyyāti attho. Tasmā tumhehi patirūpaṃ sahāyaṃ alabhantehi ekacārīheva bhavitabbanti imamatthaṃ dassento satthā tesāṃ bhikkhūnaṃ imaṃ dhammadesanaṃ desesi.

Desanāvasāne pañcasatāpi te bhikkhū arahatte paṭiṭṭhahiṃsūti.

Sambahulabhikkhuvatthu sattamaṃ.

8. Māravatthu

331-333. Atthamhīti imaṃ dhammadesanaṃ satthā himavantapadesa araṇṇakuṭīkāyaṃ viharanto māraṃ ārabha katesi.

Tasmiṃ kira kāle rājāno manusse pīletvā rajjaṃ kārenti. Atha bhagavā adhammikaṛājūnaṃ rajje daṇḍakaraṇapīlite manusse disvā kāruṇṇena evaṃ cintesi - “sakkā nu kho rajjaṃ kāretuṃ ahaṃ aghātayaṃ, ajinaṃ ajāpayāṃ, asocaṃ asocāpayāṃ dhammenā”ti, māro pāpimā taṃ bhagavato parivitakkaṃ ñatvā “samaṇo gotamo ‘sakkā nu kho rajjaṃ kāretu’nti cintesi, idāni rajjaṃ kāretukāmo bhavissati, rajjañca nāmetaṃ pamādaṭṭhānaṃ, taṃ kārente sakkā okāsaṃ labhituṃ, gacchāmi ussāhamassa janessāmī”ti cintetvā satthāraṃ upasaṅkamitvā āha - “kāretu, bhante, bhagavā rajjaṃ, kāretu sugato rajjaṃ ahaṃ aghātayaṃ, ajinaṃ ajāpayāṃ, asocaṃ asocāpayāṃ dhammenā”ti. Atha naṃ satthā “kiṃ pana me tvaṃ, pāpima, passasi, yaṃ maṃ tvaṃ evaṃ vadesī”ti vatvā “bhagavatā kho, bhante, cattāro iddhipādā subhāvitā. Ākaṅkhamāno hi bhagavā himavantaṃ pabbatarājaṃ ‘suvaṇṇa’nti adhimucceyya, tañca suvaṇṇameva assa, ahampi kho dhanena dhanakaraṇīyaṃ karissāmi, tumhe dhammena rajjaṃ kāressathā”ti tena vutte -

“Pabbatassa suvaṇṇassa, jātarūpassa kevalo;
Dvittāva nālamekassa, iti vidvā samañcare.

“Yo dukkhamadakkhi yatonidānaṃ,
Kāmesu so jantu kathaṃ nameyya;
Upadhiṃ veditvā saṅgoti loke,
Tasseva jantu vinayāya sikkhe”ti. -

Imāhi gāthāhi saṃvejetvā “añño eva kho, pāpima, tava ovādo, añño mama, tayā saddhiṃ dhammasaṃsandanā nāma natthi, ahañhi evaṃ ovadāmi”ti vatvā imā gāthā abhāsi -

331. “Atthamhi jātamhi sukhā sahāyā,
Tuṭṭhī sukhā yā itarītarena;
Puññaṃ sukhaṃ jīvitasāṅkhayamhi,
Sabbassa dukkhassa sukhaṃ pahānaṃ.

332. “Sukhā mattheyyatā loke,
Atha petteyyatā sukhā;
Sukhā sāmāññatā loke,
Atha brahmaññatā sukhā.

333. “Sukhaṃ yāva jarāsīlaṃ, sukhā saddhā patitṭhitā;
Sukho paññāya paṭilābho, pāpānaṃ akaraṇaṃ sukha”nti.

Tattha atthamhīti pabbajitassāpi hi cīvarakaraṇādike vā adhikaraṇavūpasamādike vā gihinopi kasikammādike vā balavapakhasannissitehi abhibhavanādike vā kicce uppanne ye taṃ kiccaṃ nipphādetuṃ vā vūpasametum vā sakkonti, evarūpā sukhā sahāyāti attho. Tuṭṭhī sukhāti yasmā pana gihinopi sakena asantuṭṭhā sandhicchedādīni ārabhanti, pabbajitāpi nānappakāraṃ anesanaṃ. Iti te sukhaṃ na vindantiyeva. Tasmā yā itarītarena parittena vā vipulena vā attano santakena santuṭṭhi, ayameva sukhāti attho. Puññanti maraṇakāle pana yathājjhāsayena pattharivā katapuññakammameva sukhaṃ. Sabbassāti sakalassāpi pana vaṭṭadukkhassa pahānasāṅkhātāṃ arahattameva imasmim loke sukhaṃ nāma.

Mattheyyatāti mātari sammā paṭipatti. Petteyyatāti pitari sammā paṭipatti. Ubhayenapi mātāpitūnaṃ upaṭṭhānameva kathitaṃ. Mātāpitāro hi puttānaṃ anupaṭṭhahanabhāvaṃ ñatvā attano santakaṃ bhūmiyaṃ vā nidahanti, paresaṃ vā vissajjenti, “mātāpitāro na upaṭṭhahanti”ti nesaṃ nindāpi vaḍḍhati, kāyassa bheda gūthanirayepi nibbattanti. Ye pana mātāpitāro sakkaccaṃ upaṭṭhahanti, te tesāṃ santakaṃ dhanampi pāpuṇanti, pasaṃsampi labhanti, kāyassa bheda sagge nibbattanti. Tasmā ubhayampetaṃ sukhanti vuttaṃ. Sāmāññatāti pabbajitesu sammā paṭipatti. Brahmaññatāti bāhitapāpesu buddhapaccekaḥbuddhasāvakesu sammā paṭipattiyeva. Ubhayenapi tesāṃ catūhi paccayehi paṭijaggaṇabhāvo kathito, idampi loke sukhaṃ nāma kathikaṃ.

Sīlanti maṇikuṇḍalarattavattthādayo hi alaṅkāra tasmim tasmim vaye tṭhitānaṃyeva sobhanti. Na daharānaṃ alaṅkāro mahallakakāle, mahallakānaṃ vā alaṅkāro daharakāle sobhati, “ummattako esa maññe”ti garahuppādanena pana dosameva janeti. Pañcasīladasasīlādibhedaṃ pana sīlaṃ daharassāpi mahallakassāpi

sabbavayesu sobhatiyeva, “aho vatāyaṃ sīlavā”ti pasaṃsuppādanena
somanassameva āvahati. Tena vuttaṃ - sukhaṃ yāva jarā sīlanti. Saddhā paṭiṭṭhitāti
lokiyalokuttarato duvidhāpi saddhā niccalā hutvā paṭiṭṭhitā. Sukho paññāya
paṭilābhoti lokiya lokuttarapaññāya paṭilābho sukho. Pāpānaṃ akaraṇanti
setughātavasena pana pāpānaṃ akaraṇaṃ imasmiṃ loke sukhanti attho.

Desanāvasāne bahūnaṃ devatānaṃ dhammābhisamayo ahoṣīti.

Māravatthu aṭṭhamaṃ.

Nāgavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

Tevīsatiṃ vago.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 5. Η συλλογή των μικρών κειμένων. 02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους. 23. Το κεφάλαιο για τον ελέφαντα έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org